

Roskildekrøniken oversat og kommenteret af Michael H. Gelting. Århus. Wormianum
1979. - Roskildekrøniken. Den ældste Danmarkshistorie.
Genfortalt af Lotte Fang.
Kbh., Sesam 1979.

Historisk Tidsskrift, Bind 14. række, 3 (1982)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/hto/hto_14rk_0003-PDF/hto_14rk_0003_77811.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=77811>

pdf genereret den : 28/5-2008

terer på lige fod med arkæologerne. Sådan må det være, når de samtidige kilder er jordfundne levn.

Rudi Thomsens lærdom er imponerende. Der gror ikke meget, hvor han har græsset. De enkelte forfatteres synspunkter føjes ind på deres plads, refuteres eller godtages efter nøje analyse og kan herefter indgå i den samlede syntese. Bogen er et kildekritisk og forskningshistorisk mesterværk og en demonstration af, hvor langt man kan nå ad den klassiske kildekritiske vej.

Bogens tema, *The Life-story of Servius Tullius* (side 315), er dens force og dens begrænsning. Der er meget i det arkaiske Roms historie, man gerne havde hørt forfatterens mening om, f. eks. problemerne vedrørende agrarforholdene, hvor vi har en analistisk/antikvarisk tradition om småbrug (på 1 td. land!) samtidig med vidnesbyrd om en betydelig social differentiering med en velstående overklasse og en talstærk, delvis ufri underklasse. Roms forhold til de ældste latinerstræder, de såkaldte *prisci latini*, falder også uden for kongens regeringsperiode, som så meget andet. Uden denne baggrund står de serviske reformer så underligt isolerede, uden rod i et eksisterende samfund. Det er ikke kildernes mening at give denne baggrund, og just den kildekritiske mester hæmmes i sine muligheder for at stille andre og nærliggende spørgsmål, som kilderne ikke selv lægger op til.

Det ville imidlertid være ubilligt at kritisere den skolede kildekritiker, fordi han er kildekritiker og bundet til sin egen metode, der i sit historiesyn er kildepositivistisk. Andre må tage andre aspekter op, og uigendrevet vil bogen ikke få lov at stå. Dertil er dens analyser for skarpe og dens polemik for bidsk. Den skal nok ægge til debat og modsigelse. Selv kan anmelderen ikke undlade at komme med et lille pip. Forfatteren godtager consulnavnene som ægte i den romerske kalender, *fasti consulares*. Om disse ved vi, at de oprindeligt var malet på tavler og stod hos Pontifex Maximus. Men var det ikke just disse *tabulae apud pontificem*, der var grundstammen i den manipulerede udgave af de såkaldte *Annales Maximi*, der blev udgivet omkring 130 f.Kr.? Hvis consullisterne er pålidelige, kan også andre oplysninger fra tavlerne være det, men det var formentlig netop tavlerne, der gik til grunde ved Roms brand i 387. Måske gik de ikke tilbage til kongetiden, d.v.s. før consulerne som året blev benævnt efter, men så da tilbage til generationen efter Servius' død. Dette er i en nøddeskal det dilemma, som adskiller kritiske forskere som Rudi Thomsen fra deres modstandere, som de ofte kalder hyperkritikerne, og jeg skal ikke blande mig i dette slagsmål for nærværende. Jeg ville blot gerne vide, hvordan consulnavnene blev overleveret til en senere tid, når resten af den historiske overlevering stort set gik tabt. Men det ved vi desværre ikke noget om, heller ikke efter at have læst bogen.

Jens Erik Skydsgaard

Roskildekrøniken oversat og kommenteret af Michael H. Gelting. Aarhus. Wormianum 1979. – Roskildekrøniken. Den ældste Danmarkshistorie. Genfortalt af Lotte Fang. Kbh., Sesam 1979.

I året 1979 så to nye udgaver af Roskildekrøniken dagens lys, den ene fra forlaget Sesam redigeret af Lotte Fang, den anden udgivet og kommenteret af Michael H. Gelting udsendt af forlaget Wormianum, der er opstået i forbindelse med tidsskriftet 'Skalk'. Sesam-udgavens forord er meget kort og lidet oplysende, og skønt denne udgave angiveligt ikke er en ny videnskabelig udlægning, men blot et forsøg på at gøre Roskildekrøniken

tilgængelig for alle, savner man alligevel noter og årstal for at kunne overskue og placere kroniken.

Til uheld for Sesam kom nogenlunde samtidig Wormianums oversættelse ved historikeren Michael H. Gelting, hvor man ganske vist også må savne noterne; men til gengæld er denne udgave forsynet med en lang videnskabelig indledning, der nok er denne udgaves største fortjeneste, selvom også selve oversættelsen må fremhæves for sit klare og levende sprog. Gelting har gjort et stort og selvstændigt arbejde med oversættelsen, der er langt mere mundret og læselig for et moderne publikum end Jørgen Olriks fra 1898, mens Lotte Fang kun synes at bygge på Olriks oversættelse uden at have konfereret med originalen.

Wormianums udgave har som sagt sin styrke i Geltings kommentarer, som han selv kalder dem, selvom de i mangt og meget svarer til de indledninger, de fleste videnskabelige kildeudgaver er forsynet med. Her behandler Gelting bl.a. borgerkrigen i Danmark i 1130'erne, kirkereformen og samfundsstrukturen, og i denne kommentar kommer Geltings egne synspunkter frem og afslører hans store viden om og indsigt i perioden, hvor Roskildekroniken blev til. Især rummer hans analyse af samfundets opbygning skarpsindige redegørelser for kirkens og kongemagtens opbygning og funktion. For begge disse »institutioner« drejede alting sig om gaver. Man gav gaver og modtog herfor igen gaver eller andre modydelser i form af tjenester eller forbøn hos Gud. Dette gavesamfund satte den gregorianske bevægelse spørgsmålstegn ved; men Danmark var som sædvanlig bag efter udviklingen, og i Roskildekronikens forfatter har bevægelsen dårligt nok sat sig spor. Han er tilsyneladende tilfreds med, at det er kongerne, der indsætter bisperne. Hans utilfredshed ved diverse bispevalg er udelukkende rettet mod de biskopper, der ikke var gode nok.

Egentlig politik interesserede ifølge Gelting ikke Roskildekronikens forfatter, som ikke så ret langt ud over Roskilde stift. Man kan derfor ikke tale om, at han tilhørte et politisk parti, som tidligere udgivere har hævdet. Hans ros og ris til datidens konger synes snarest dikteret af disses interesse for Roskildekirken. Til gengæld vil Gelting nok med Olrik kalde forfatteren konservativ, for så vidt som hans ideal er det gode gamle samarbejde mellem kongen og kirken, der skabte ro for hele samfundet. Kroniken er præget af forfatterens stilling midt i borgerkrigen, hvor han så denne gamle verden falde sammen omkring sig.

Lene Demidoff

H. C. T. Steenstrup: Hōjō Shigetoki (1198–1261) and his Role in the History of Political and Ethical Ideas in Japan. London och Malmö, Curzon Press, 1979. 399 s.

Detta arbete, som försvarats först för en Ph.D.-grad vid Harvard University och sedan för en Dr. Phil.-grad vid Köpenhamns Universitet, består i tre delar och med noter, bibliografi och index av 399 sidor. Arbetet utgör ett viktigt led i den forskning, som siktar på att kartlägga den utveckling i den lagstiftning, som ägde rum i feudaltidens Japan, d.v.s. från omkring 1200 till 1868. Författaren ger i den första, inledande delen, bestående av tre kapitel, bakgrunden för de följande två delarna. I dess första kapitel beskriver han den historiska tid som följde i Japan sedan den politiska makten flyttats från Heian (dagens Kyoto) till Kamakura och övergått från civiladeln till krigaradeln. Kejsarinstitutionen i Heian avskaffades inte, men kejsarens makt reducerades efter hand. Författaren koncentrerar sig därefter på Hōjō-familjens väg till makten och det machiaveliska maktspel som följde därmed på 1200-talets början. I andra kapitlet beskriver han